

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ДАЙДЖЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ, ВИПУСК № 4 (1), ПРОГРАМА «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»

Січень 2015

ЗМІСТ

Реалізовані заходи:	2
Моніторинг та адвокатування прав людини	2
Стратегічний судовий захист	3
Безкоштовна правова допомога	5
Заплановані заходи:	5
В сфері адвокатування прав людини	5
Моніторинг та аналітична діяльність	6
Головні події в сфері прав людини:	6

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Реалізовані заходи:

Моніторинг та адвокатування прав людини

Адвокаційні кампанії УГСПЛ

Чому частина населення Луганської та Донецької областей підтримали сепаратистів?

16 січня 2015 року представники Української Гельсінської спілки з прав людини (УГСПЛ) з Луганську та Донецьку за сприяння Міжнародного фонду «Відродження» провели прес-конференцію «Чому майже третина населення Донецької та Луганської області підтримали сепаратистів?», під час якої розповіли про основні фактори, які призвели до розвитку подій на Донбасі.

На думку правозахисників, в конфлікт, що виник в Луганській та Донецькій областях, значний вклад зробили представники владних структур – адміністративних та правоохоронних органів, місцевих органів влади. Росія вміло використала проблеми регіону для розпалювання конфлікту (масштаб безробіття, деградована система державного управління, а також промислова та соціальна структура, тіньова економіка, система надексплуатації праці і землі, контрабанда тощо).

Правозахисники направили низку звернень до МВС, СБУ та Генпрокуратури для того, щоб з'ясувати, які дії були вжиті цими органами у період лютий-травень 2014 року. На даний момент відповідь отримана лише від СБУ, але й вона не свідчить про наявність у компетентних органів ефективних засобів протидії сепаратизму.

Робота з адвокатування прав людини

Завершено разом з партнерами з інших громадських організацій роботу над змінами до Закону «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», а також постановами Кабінету Міністрів України №505, 509, 595. Домовлено з міжфракційною групою народних депутатів про внесення законопроекту до ВРУ.

Триває робота над Стратегією повернення Криму, а також законодавством щодо окупованих територій. Робота узгоджена з Адміністрацією Президента, Міністерством юстиції України та міжфракційною групою депутатів з питань окупованих територій.

Триває робота над розробкою Національної стратегії у сфері прав людини.

Моніторинг та аналітична діяльність

Моніторинговий візит до звільнених територій в Донецькій та Луганській областях

В грудні 2014 року відбувся моніторинговий візит групи моніторів Центру громадянських свобод спільно з УГСПЛ та Офісом Уповноваженого ВР з прав людини до звільнених

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

українською армією територій в Донецькій та Луганській областях з метою (1) оцінки ситуації в сфері дотримання прав дітей та (2) збору інформації щодо фактів утримання заручників. Візит було підтримано донорськими організаціями, зокрема [Агентством США з міжнародного розвитку \(USAID\)](#) в рамках [проекту «Права людини в дії»](#).

Результати візиту були оприлюднені 29 грудня 2014 року під час [прес-конференції](#) «Позасудові страти, катування та утримання заручників на Луганщині в період окупації» за підтримки USAID. Учасники моніторингового візиту представили свідчення очевидців та жертв насильства з боку незаконного озброєного угруповання «ЛНР» на півночі Луганської області (Северодонецьк, Лисичанськ, Рубіжне) в період окупації регіону. Правозахисники наголосили, що держава має більше уваги приділяти моніторингу ситуації з правами людини на сході країни. Учасники прес-конференції закликає владу опікуватись не лише полоненими військовими, а й цивільними.

З моніторинговими звітами можна ознайомитися тут:

- [Щодо стану дотримання прав дітей в державних установах, навчальних закладах Донецької та Луганської областей](#)
- [«Хімічний трикутник» Луганщини під час окупації: заручники, катування та позасудові страти»](#)

Інша діяльність в рамках аналітичного напрямку

УГСПЛ залучено до реформування системи МВС, зокрема: бере участь у робочих нарадах щодо роботи Національної платформи «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність», із розробки законопроектів «Про Національну поліцію» з підготовкою відповідних пропозицій та коментарів.

Відбуваються робочі зустрічі з міжнародними та українськими організаціями щодо співпраці у сфері документування злочинів, вчинених протягом Євромайдану з подальшою адвокацією в Міжнародному кримінальному суді.

Стратегічний судовий захист

Справи, які веде відділ стратегічних справ УГСПЛ

Продовжується робота в рамках проекту **щодо захисту прав полонених на сході країни осіб**. До Європейського суду з прав людини постійно подається оновлена інформація. Подаються клопотання про застосування Правила 39 Регламенту ЄСПЛ, а саме встановлення місця знаходження осіб та їх звільнення з полону ЛНР та ДНР, подання скарг до ЄСПЛ на порушення положень статей 3 (заборона катування та іншого жорстокого поводження), 5 (свавільне позбавлення волі) та 13 (відсутність ефективних засобів правового захисту на територіях підконтрольних терористам ДНР, ЛНР та військовим Російської федерації) Європейської конвенції з прав людини та основоположних свобод.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

УГСПЛ активно підтримує справи, які стосуються **порушення прав кримських татар на території анексованого Криму**.

По справі щодо зникнення та вбивства громадянина України, кримського татарина за національністю, було розпочато розслідування на території материкової України (Херсонська область).

[Платформа стратегічного судового захисту](#) підтримує справу щодо спроби органів влади РФ незаконно відібрати будівлю, що знаходиться на території Криму та належить на праві власності Кримськотатарській благодійній організації «Фонд «Крим».

На початку січня 2015 року було подано скаргу до Європейського суду з прав людини від імені Голови Меджлісу кримськотатарського народу пана Чубарова. Заявник скаржить на порушення його права на свободу пересування та особисте життя. Нагадаємо, що пан Чубаров, виїхавши на материкову частину України з півострова Крим, вже не зміг повернутися додому через заборону російської влади.

22 січня 2015 року у Москві пройшло попереднє судове засідання за позовом радника Голови Меджлісу кримськотатарського народу, громадського діяча, відомого представника кримськотатарської діаспори Ісмета Юкселя. Мета – розгляд позовної заяви про оскарження рішення державного органу про заборону в'їзду на територію Російської Федерації.

Судове засідання по справі проти Національного банку України

Правозахисники стверджують, що **Національний банк України продовжує дискримінувати кримчан**.

Нещодавно НБУ публічно відзвітував про вирішення ситуації з дискримінацією кримчан, яку створила постанова № 699. Проте, експерти, які ознайомились з документом, знайшли багато нових неприємних сюрпризів. Перше з них – «нерезиденти залишилися». А це означає, що залишилися дискримінаційні норми (різне ставлення до групи людей за ознакою місця прописки). Фактично всі, хто прописаний в Криму, були поставлені по іншу сторону закону.

НБУ своїми діями знову підтвердив що кримчани не є громадянами України. А для того, що спростувати цей факт вони вимушені здійснити певні дії. І лише після цього вони можуть знову вважатися українцями.

Навіть люди, які отримали «довідку переселенця» і нерезидентами вже не вважаються, мають підтверджувати це кожні 6 місяців. А для цього мають відстояти величезні черги.

Також банки отримали змогу блокування та закриття банківських рахунків підприємцям та samozайнятим особам. При цьому Нацбанк нарешті згадав, що кошти на рахунках належать не банкам, а власникам рахунків. Тому, після закриття рахунків, гроші мають бути повернуті їх власникам. Але постанова Нацбанку робить неможливим відкриття іншого рахунку.

21 січня 2015 року УГСПЛ спільно з Коаліцією по протидії дискримінації в Україні та Офісом омбудсмена провела [прес-конференцію](#), під час якої назвала «нових жертв» дискримінаційної постанови Нацбанку, яка поділила кримчан на три групи: (1) ті, що

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

проживають в Криму, (2) внутрішньо переміщені особи, та (3) громадяни, які вже давно виїхали з Криму, проживають на материковій Україні та мають кримську прописку. І проблеми, які через недалекоглядні дії НБУ несподівано виникли у третьої групи, вирішити неможливо. Причина – недосконалість законодавства. Правозахисники закликали НБУ виправити порушення в Постанові та запропонували банкірам свою допомогу.

22 січня 2015 року відбулось судове засідання, в якому Окружний адміністративний суд міста Києва повністю відхилив вимоги правозахисників. Наразі УГСПЛ готує апеляційну скаргу для оскарження цього рішення.

Головні досягнення

8 грудня 2014 року УГСПЛ, за підтримки Агенції США з міжнародного розвитку (USAID) провела [прес-конференцію](#), присвячену невиконанню Україною судових рішень. Так, статистика свідчить, що в Україні не виконуються 95% рішень Європейського Суду та близько 70% рішень національних судів. Це означає, що право українців на справедливий суд постійно порушується. Особливо якщо боржником виступає держава. Одним з варіантів покращення ситуації правозахисники назвали створення інституту приватних виконавчих служб.

23 січня 2015 року заступник міністра юстиції України Наталія Севостьянова [повідомила](#) про те, що найближчим часом виконання рішень судів буде здійснюватися за змішаною системою: окрім державних виконавців, ми будемо мати приватну виконавчу службу.

УГСПЛ також було [підготовлено звіт](#) для надання до різних органів Ради Європи, що стосується стану виконання судових рішень в Україні.

Безкоштовна правова допомога

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги та проведення інформаційно-просвітніх заходів в галузі прав людини.

Заплановані заходи:

В сфері адвокатування прав людини

Підготувати зміни до Законів України про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України; про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України; про реєстрацію актів цивільного стану (визнання фактів, що містяться у

свідомостях про народження, шлюб та довідках про смерть, що видаються державою-окупантом на території АР Крим та м. Севастополь).

Моніторинг та аналітична діяльність

В лютому 2015 року планується проведення національного круглого столу з проблем правового забезпечення проведення АТО спільно з іншими організаціями України.

Головні події в сфері прав людини:

Закони, які найбільше загрожують кримчанам

12 січня 2015 року УГСПЛ взяла участь в [прес-конференції](#) Кримської польової місії з прав людини «Топ-5 законів, які несуть загрозу кримчанам», де були озвучені найнебезпечніші для мешканців АРК закони, які становлять загрозу для прав людини. До цього списку потрапили російські закони про посилення відповідальності за екстремізм і сепаратизм, посилення покарань за подвійне громадянство, український закон про «вільну економічну зону» в Криму. А найбільш небезпечним документом, ухваленим місцевою владою, є закон «Про народне ополчення – народну дружину Республіки Крим», за який «Державна рада» Криму проголосувала у червні 2014 року.

Правозахисники закликали народних депутатів приєднатися до Міжнародного кримінального суду

15 січня 2015 року Платформа «Правозахисний порядок денний», активним членом якої є УГСПЛ, провела [прес-конференцію](#), на якій закликала депутатів якнайшвидше зареєструвати законопроект по внесенню змін до Конституції України. Це дозволить Україні ратифікувати Римський статут та стати членом Міжнародного кримінального суду.

До злочинів, які розглядає Суд, належать геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та злочини агресії. Після ратифікації Римського статуту Україною, Міжнародний Кримінальний Суд володітиме юрисдикцією щодо притягнення до відповідальності осіб, які вчинили найжорстокіші порушення прав людини та гуманітарного права на території держави або по відношенню до громадянина цієї держави.

Через бездіяльність чиновників Україна буде платити за порушення прав людини в зоні АТО та в Криму

Анексія Криму та військовий конфлікт на Донбасі можуть викликати велику кількість скарг громадян до Європейського суду з прав людини. Адже ці території, попри загарбницькі дії РФ, залишаються за Україною, яка відповідальна на міжнародному рівні за порушення

гарантованих Конвенцією прав людини. Хоча цей же документ, зокрема його стаття 15, надає можливість нашій країні уникнути такої відповідальності, узявши відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації. Але таким правом, яке оберігає Україну від сплати у разі програшу справ у ЄСПЛ заявникам з окупованих територій у Криму та на Донбасі великих сум компенсацій, [українські чиновники чомусь не квапляться скористатися](#).

Цій дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданої через [Агентство США з міжнародного розвитку \(USAID\)](#). Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Американський народ, через USAID, надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу понад 50 років. В Україні допомога USAID надається у таких сферах як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Починаючи з 1992 р., Агентство США з міжнародного розвитку надало Україні технічну та гуманітарну допомогу на суму 1,8 мільярда доларів. Детальнішу інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті USAID <http://ukraine.usaid.gov> та сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>

Редактор дайджесту: Марина Говорухіна, PR-менеджер УГСПЛ

Програма «Права людини в дії», контактна інформація:

Аркадій Бущенко, керівник проекту (arkadiy.bushchenko@gmail.com)

Ольга Чуєва, заступник керівника проекту (olga.chueva@gmail.com)

Українська Гельсінська спілка з прав людини

вул. Фролівська 3/34, Київ, Україна

Тел.: 044-417-41-18, веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>